

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

25 Optat apostolus hic, quòd sit sine crimine præsul.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

DISTINCTIO XXIII.

1 ps Q Valiter episcopus sit examinandus, & qualiter ipse simul cum reliquis infra ipsum constitutus sit ordinandus, breuiter monstratum est. Nunc autem videndum est de sacerdotibus, & reliquis, an sine examinatione sine promouendi. De his ita scribit Paulus ad Timotheum: a [Manus nemini cito imponeris, & nihil sine praedicio facias in alteram partem declinando.]

C. I. De eodem.

Ex decretis Syluestri Papae in synodo Rom. c. 9. Nullus b acolythorum vel subdiaconorum i rem consecratam a presbytero aliis porrigat (quia aliud minister, aliud assistens) nisi tantum supportet, quod ei sacerdos imposuerit suo ore benedictum.

1 ¶ [Vel subdiaconorum] Verba haec non sunt in synodo Romana sub Syluestro, sed habentur apud Burchardum, & Ivonem, & in iis Vaticanis Gratiani exemplaribus, in quibus est hoc caput. Nam in antiquioribus non est: sed post versiculum, declinando, sequitur continenter, Nullus ordinetur.

C. II. Ante probationem nullus ordinetur clericus.

Item ex concilio Carthagini. c. 22. Nullus c ordinetur clericus nisi d probatus fuerit, vel episcoporum examine, vel populi testimonio.

C. III. Ad ministerium alicuius ecclesiae, clerici eiusdem promoueantur.

Item Gelasius Papa Calistino episcopo. Presbyteri e, Diaconi & uniuersi Clerici Stomensis f civitatis petitorio nobis suggerere porrecto, in ecclesia beati martyris Eleutherii episcopi (quae in supra dicta civitatis parochia i probatur esse constructa) presbyterum, qui constitutus fuerat, defecisse; atque in eius locum Iulianum diaconum ipsius ecclesiae pro celebritate ipsius loci quanto cyus debere ordinari. Et ideo frater carissime, si de eius vita, vel moribus nihil est, quod contra canonem veniat statuta, supra scriptum presbyterii honore decorabis, sciturus, eum visitatoris te nomine, non Cardinalis creasse Pontificis. Pariter etiam & Felicissimum diaconum in eius ecclesiae ministerio, si conversatio eius patitur, subrogabis, ut locus profectionis celeberrimus ad mysterium g consecrationem nec sacerdoti indigeat, nec ministro.

1 ¶ [Parochia] In omnibus antiquis codicibus tam impressis, quam manuscriptis sic legitur: cuius vocis loco in recenti impressu erat positum parocia. sed visum est antiquam lectionem esse remendam: praesertim cum dicitur hac etiam graece aptissimam habeat etymologiam.

C. IX. Metropolitanorum, & episcoporum examine promoueantur Episcopi.

Item ex concilio Laodiceo. c. 22. Episcopi h iudicio metropolitanorum, & eorum episcoporum, qui circum circa sunt, provehantur ad ecclesiasticam dignitatem, i ii videlicet, qui plurimo tempore probantur tam verbo fidei, quam recte conversationis exemplo.

2 ps. Cum itaque sine examinatione nullus sit ordinandus; quemadmodum, & quo tempore, sacerdotum, & ceterorum infra positurum examinatio debeat fieri, considerandum est.

a Epistola i. c. 5. Paulo aliter in orig. b Burch. lib. 3. cap. 34. Ivo p. 2. c. 43. c Ansel. l. 7. c. 59. d non probatus vel. orig. e Ansel. l. 7. c. 85. al. 89. 93. f Storicus. Ansel. g al. ministeriorum. h Dist. 61. c. episcopum & 63. c. non licet. Burch. l. 1. c. 9. Ivo p. 4. c. 63. i al. potestatem.

C. V. Quis ordinandi sunt, feria quarta ad examinationem conveniant.

De his in concilio Nannetensi, c. 11. ita legitur. Quando a episcopus ordinationes facere disponit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere volunt, feria quarta ante ipsam ordinationem evocandi sunt ad civitatem, una cum archipresbyteris, b qui eos representare debent: & tunc episcopus a latere suo eligere debet sacerdotes, & alios prudentes viros gnaros divinae legis, & exercitatos in ecclesiasticis functionibus: qui ordinandorum vitam, genus, patriam, aetatem, institutionem, locum, ubi educati sunt, si sint beneliterati, si instructi in lege Domini, diligenter investigent; ante omnia, si fidem catholicam firmiter teneant, & verbis simplicibus asserere queant. Ipsi autem, quibus hoc committitur, cavere debent, ne aut favoris gratia, aut cujuscunque muneris cupiditate, illicite a vero deviant, ut indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos, episcopi manibus applicent. Quod si fecerint, & ille, qui indignè accessit, ab altari removebitur; & illi, qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo jam condemnati, ecclesiastica dignitate carebunt. Igitur per tres continuos dies diligenter examinentur: & sic sabbato, qui probati inventi sunt, episcopo represententur.

Alias autem, sine clericorum videlicet concilio, & populi testimonio, nullum episcopus ordinare praesumat.

C. VI. Sine clericorum suorum concilio episcopus clericum non ordinet.

Unde in concilio Carthagini. c. 22. legitur. Episcopus sine concilio c clericorum suorum clericum non ordinet, ita ut civium convenientiam, d & testimonium quarat. 3 ps. Queritur, quid fieri debeat de his, qui sine examinatione provelti sunt.

C. VII. De iis, qui sine examinatione ordinentur, & postea peccata sua confitentur.

De his ita legitur in concilio Martini Papae. Siquis e presbyter, aut diaconus sine aliqua examinatione ordinatus fuit, aut certe, cum discuterentur criminosa peccata sua confessi i sunt, aut post ordinationem ab aliis detecti sunt, abiciantur ex clerico. Similiter vero & de universo ordine clericorum serventur: Nam hoc sibi, quod irreprehensibile est, sancta catholica defendit ecclesia.

1 ¶ [Confessi sunt] In originali est, confessi non sunt, & post ordinationem, &c. Verum in concilio Nicano, c. 9. unde hoc caput videtur sumptum, habetur sine negatione, quemadmodum hic & infra dist. 81. c. si quis sine.

DISTINCTIO XXV.

1 ps Quid nullus sine examinatione ordinandus sit, breuiter demonstratum est. Quod autem ad episcopos, quid ad unumquemque inferiorum pertineat, Hieronymus Hispanensis episcopus in epistola ad Ludifredum f scribit, ita dicens.

¶ Integra haec epistola habetur in codice bibliothecae monasterii Dominicanorum.

C. I. Quod episcopi, & ceterorum sit officium in ecclesia.

Per ecclesiam g sanctitatis tuae literis gavifus sum, quod optatam salutem tuam earum relatu cognovi. De his autem, quae in sequentibus infinuare eloquii tui ser-

c Burch. l. 2. c. 1. Ivo p. 6. cap. 21. Poly. l. 2. tit. 29. b al. presbyteris. c al. consilio. d asseritum, & convenientiam. e Apud Martinum Bracarensem, cap. 24. Facit ad hoc e. epistola Zachariae ad Bonifacium episcopum, & 15. q. 5. Si quis presbyter. Ansel. l. 8. c. 13. f al. Lansfredum. g Burch. l. 3. c. 50. Ivo p. 6. c. 28. Pann. l. 4. c. 41.

mo studuit, gratias ago Deo, quod sollicitudinem officii pastoralis impendis, qualiterque ecclesiastica officia ordinantur, perquisis: & licet omnia prudentia tua sint cognita; tamen, quia affectu fraterno me consulis, ex parte, qua valeo, expediam & de omnibus ecclesie gradibus, quid ad quemque pertineat, eloquar. ¶ Ad officium namque pertinent claves ecclesie, ut claudat, & aperiat templum Dei, & omnia, quae sunt intus, extraque custodiat: fideles recipiat; excommunicatos, & infideles excipiat. ¶ Ad exorcisiam pertinet exorcismos memoriter retinere, manusque super energumenos, & catechumenos in exorcizando imponere. ¶ Ad acolythum pertinet preparatio luminariorum in sacratio: ipse cerum portat: ipse suggesta b pro Eucharistia, calices subdiaconis preparat. ¶ Ad Psalmistam pertinet officium canendi, dicere benedictiones, laudes c, sacrificium, responsoria, & quidquid pertinet ad canendi peritiam. ¶ Ad lectorem pertinet lectiones pronuntiare, & ea quae prophetae vaticinantur, populis praedicare. ¶ Ad subdiaconum pertinet calicem, & patenam ad altare Christi deferre, & levitis tradere, eiusque ministrare; ureolum quoque, & aquam d, manile, & manutergium tenere; episcopoque, & presbytero, & levitis pro lavandis ante altare manibus aquam praebere. ¶ Ad diaconum pertinet assistere sacerdotibus, & ministrare in omnibus, quae aguntur in sacramentis Christi; in baptismo, scilicet, in chrismate, & patena, & calice: oblationes quoque inferre, & disponere in altario: componere etiam mensam Domini, atque vestire, cruce ferre, & praedicare Evangelium, & Apostolum. Nam sicut lectoribus vetus testamentum, ita diaconis novum predicare preceptum est: ad ipsum quoque pertinet officium precum, & recitatio nominum: ipse pramonet aures haberi ad Deum: ipse hortatur clamare: ipse donat pacem, & ipse annunciat. Ad presbyterum pertinet sacramentum e corporis & sanguinis Domini in altario Dei conficere, orationes dicere, & benedicere dona Dei. ¶ Ad Episcopum pertinet basilicam consecratio, unctio altaris, & confectio chrismatibus. Ipse praedicta officia, & ordines ecclesiasticos distribuit: ipse sacras virgines benedicit: & dum praecessit unusquisque in singulis, ipse tamen est praordinator in cunctis. ¶ Hi sunt ordines, & ministeria clericorum, quae tamen auctoritate Pontificali in archidiaconi cura, & primicerii, ac thesauri sollicitudine dividuntur. ¶ Archidiaconus enim imperat subdiaconis, & levitis: ad quem ista ministeria pertinent, ordinatio vestienti altaris a levitis, cura incensis, & sacrificii necessaria sollicitudo; quis levitarum Epistolam, & Evangelium legat, quis preces dicat seu responsoria f in dominicis diebus aut solemnitatibus g decantet. Sollicitudo quoque parochiarum h & ordinatio, & jurgia ad eas pertinentur: pro reparandis dioecesanis basilicis ipse suggerit sacerdoti: ipse inquirat parochias i, cum iustione Episcopi, & ornamenta, vel res basilicarum parochiarum; k gesta libertatum l ecclesiasticarum Episcopo idem referat; collectam pecuniam de communione ipse accipit, & Episcopo defert, & clericis proprias partes idem distribuit. ¶ Ab Archidiacono nuntiantur Episcopo excessus diaconorum: ipse denuntiat sacerdoti in sacratio jejuniorum dies, atque solemnitates, & ab ipso publice in ecclesia praedicatur m: quando vero Archidiaconus absens est, vicem eius Diaconus sequens adimplet. ¶ Archipresbyter n vero se esse sub Archidiacono eiusque praecipis, sicut Episcopi sui, sciat obedire:

a al. cecidit. b al. vasa suggesta. c laudi sacrificium. orig. d aqua manile. orig. e al. sacrificium. f al. responsorium. g solemnitates. orig. h. Palm. Solemnitatem. Bure. & Ivo. h Parochianorum. orig. i Parochiam. k Parochianorum. orig. l al. libertatum.

& (quod specialiter ad eius ministerium pertinet) supra omnes presbyteros in ordine positos curam agere, & assidue in ecclesia stare; & quando episcopi sua absentia contigerit, ipse vice ejus Missarum solennia celebret, & collectas dicat, vel cui ipse injunxerit. ¶ Ad primicerium pertinent acolythi, exorcista, psalmista, atque lectores: signum quoque dandum pro officio clericorum, pro vita honestate, & officii meditando, & peragendi sollicitudine, lectiones, benedictiones, psalmum, laudes, offertorium, & responsoria quis clericorum dicere debeat. Ordo quoque, & modus psallendi n in choro pro solemnitate temporum; ordinatio quoque pro luminaribus deportandis. Si quid etiam necessarium est pro reparatione basilicarum, quae sunt in urbe, ipse denuntiat sacerdoti: epistolas episcopi pro diebus jejuniorum parochianis o per officarios ipse dirigit: clericos p, quos delinquere cognoscit, ipse distringat; quos vero emendare non valet, eorum excessus ad agnitionem Episcopi deferat: basilicanos q ipse constituat, & matriculam r ipse disponat. Quando autem primicerius absens est: ea, quae praedicta sunt, ipse exquirat, qui ei aut lege s proximus est, aut eruditione. ¶ Ad thesaurarium pertinet basilicarum, & officarii ordinatio f, incensis preparatio, cura chrismatibus conficiendi, cura baptisterii ordinandi, preparatio luminariorum in sacratio; & in sacrificiis g.

- 1 ¶ Clamare] In epistola B. Isidori, & apud Ivoem legitur: ipse hortatur, orare; ipse, clamat, & pacem ipse annuntiat.
- 2 ¶ Parochiarum] In epistola legitur, parochianorum, quemadmodum & paulo inferius: & vox ista frequens est in antiquis exemplaribus conciliorum Toletanorum.
- 3 ¶ Praedicatur] Sic emendatum est ex manuscriptis. Grat. & originali. Antea legebatur, praedicantur.
- 4 ¶ Archipresbyter] Hinc usque ad vers. Ad primicerium, non sunt ipsa in epistola Isidori, neque in Panormia, neque apud Burch. & extra cap. 1. de offic. archipresby. citatur ex concilio Toletano.
- 5 ¶ Clericos] In primo Vaticano est, clericos urbis, & post verbum, deferat, additur, ceteri enim, qui sunt extra urbem, ad Archidiaconi curam pertinent, quemadmodum & in nonnullis aliis exemplaribus.
- 6 ¶ Eruditione] In originali est, eruditione his explendis certus.

2. ps. Ex hac epistola liquet, quid cuiusque officii sit. Est etiam alia distinctio Episcoporum, presbyterorum, diaconorum, quam fecit Clemens in epistola sua tertia, ita dicens.

C. II. ¶ Quid ab Episcopis, quid a presbyteris, quid a diaconis audire oportet.

Avdire b episcopi attentius oportet, & ab ipso suscipere doctrinam fidei: monita autem vitae a presbyteris inquirere, a diaconis vero ordinem disciplinae.

Sacerdos quoque utrumque humerum oratio ambit: diaconus vero sinistrum tantum, ut ad ministerium expeditius distentat.

C. III. ¶ Quare levita unum tantum humerum oratio ambit. Unde in concilio Toletano 4. c. 39.

VNam i oratorium oportet levitam gestare in sinistro humero, propter quod orat, id est, praedicat: dexteram autem partem oportet habere liberam, ut expeditius ad ministerium sacerdotale discurrat.

3. ps. Nunc autem per singulos gradus ordine recurrentes, qui ex quibus ordinibus in quem gradum conscen-

a al. cavendi. b al. parochianis. c basilicarios. d al. matriculas. orig. & manuscr. e loco. orig. f reparatio. orig. g preparatio sacrificii. orig. h Anst. l. 7. c. 76. al. 81. i Anst. l. 7. c. 80. al. 86.

dere possunt, qui post lapsam valeant reparari, vel qui non, quibus culpa a proprio gradu mereatur deici, quo accusante, quibus testificandis possint convinci, cuius sententia sine absolventi, vel condemnandi, breviter consideremus. ¶ Ac primum a pontificali gradu incipientes, qualem oporteat eum esse, qui in Episcopatum est ordinandus, diligenter investigemus. Apostoli regulam scanti, quam in hisjistiadi re Timotheo, & Tito scribit, dicens [Oportet a Episcopum irreprehensibilem esse.] id b est, non obnoxium reprehensum. Hoc ad Timotheum. Ad Titum. c autem [Oportet Episcopum sine crimine esse] quod ut Hieronymus scribit ad Oceanum d) idem est. Nominem autem criminis quodlibet peccatum intelligitur: unde in eadem epistola Hieronymus dicit [Rei i contra naturam pene est, ut sine peccato aliquis sit: sed tibi eligatur, cuius comparatione ceteri grex dicantur.] In epistola vero ad Titum, crimen vocatur c criminale peccatum, vel criminalis infamia: unde ibi a legitur [Crimen est querela, id est, peccatum accusatione, & damnatione dignum.] Quod autem sine criminatione iubetur esse, qui in Episcopatum eligitur, non ante baptismum, sed post baptismum intelligendum est: ut a tempore videlicet baptismi nullius criminis conscientia mentem eius remordeat. ¶ Crimini autem appetitio aliis late patet, complectens omne peccatum, quod ex deliberatione procedit. Unde Beda 4 super epistolam Iacobi f. [Peccata, qua ex ignorantia, vel infirmitate humana committuntur, dicit, & precipit alterutrum confiteri, quia facile dimittuntur: quacunq; vero sunt ex deliberatione, non nisi per penitentiam.] ¶ Hinc etiam Augustinus ait, [Nullum peccatum 5 est adeo veniale, quod non fiat criminale, dum placet.] ¶ Alias autem ea demum significat, qua semel commissa ad damnationem sufficiunt. Multa enim ex deliberatione procedunt: qua nisi sapienter iterata, & in consuetudinem fuerint deducta, quamvis gravent post mortem, non tamen eterniter perdunt: quia est quadam ratione crimina appellentur, tamen mortifera, & capitalia non sunt. Unde Augustinus in homilia g de igne purgatorio, exponens verba Apostoli [Si quis super hoc fundamentum adificaverit ligna, fenum, & stipulam, &c.] [Multi sunt, qui lectorem istam male intelligentes, falsa securitate decipiuntur: dum credunt, quod si supra h fundamentum Christi capitalia crimina adificent, peccata ipsa per ignem transitorum possint purgari, & ipsi postea ad vitam perpetuam pervenire. Intellectus iste, fratres carissimi, corrigendus est: quia ipsi se seducunt, qui taliter sibi blandiuntur. Iho enim transitorio igne, de quo dicit Apostolus i. [Ipsi k autem salvi erunt, sic tamen quasi per ignem] non capitalia sed minuta peccata purgantur: de quibus, est non omnia, vel aliqua commemoranda sunt, ne aliquis se manter excusare conetur, & dicat se nescire, qua sunt minuta peccata, vel qua crimina capitalia. Et quantum Apostolus capitalia plura commemoraverit, nos tamen, ne desperationem facere videamur, breviter dicimus, que sunt illa: sacrilegium, homicidium, adulterium, fornicatio, falsum testimonium, furtum, rapina, superbia, iracundia, avaritia: & si longi tempore teneatur, iracundia, & ebrietas, si assidua sit, in eorum numerum computantur. Quicunque enim aliquid in de istis peccatis in se dominari cognoverit, nisi digne se emendaverit, & si habuerit statum, longo tempore penitentiam egerit, & larga elemosinas erogaverit, & a peccatis ipsis abstinuerit, illi transitorio igne, de quo ait Apostolus, purgari non poterit: sed aeterna illum flamma sine ulla remedio cruciabit. Que autem sint minuta peccata,

a 1. Timoth. 3. b Ex glossa interlineari ad eum locum. c cap. 1. d Epist. 3. & infra ea c. primum. e & in glossa ordinaria. ad locum epist. ad Timotheum. In gl. interlineari. infra dicit si c. Apostolus i. c. ad. c. i. f Iacob. ult. g Sermone 41. de sanctis, sive. 4. de animab. defunctorum. h 1. Cor. 3. i Ibid. k Hic emittuntur aliquot B. August. verba. l vox ista abest ab origen. m aliquot. orig.

licet omnibus nota sint, tamen quia longum est, ut omnia replicentur, opus est, ut ex eis vel aliqua vnumerent. Quoties aliquis in cibo, aut potu plus accipit, quam necesse sit, ad minuta peccata nocere pertinet: quoties plus loquitur, quam oportet, aut plus tacet, quam expediat: quoties pauperes importune petentes exasperat: quoties cum sit sanus corpore, aliis se jumentibus prandere voluerit, aut sermo deditur tardius ad ecclesiam surgit: quoties, excepto defiderio filiorum, uxorem suam cognoverit: quoties in carcere clausus, aut in vinculis positus, carum requisierit: quoties infirmos tardius visitaverit: si discordes ad concordiam revocare neglexerit: si se aut proximum, aut uxorem, aut filium, aut servum exasperaverit, quam oportet, si amplius fuerit blanditus, quam expedit: si cuicunque majori persone, aut ex voluntate, aut ex necessitate adulteri voluerit: si pauperibus esurientibus, nimium a delictosa, vel sumptuosa convivio sibi preparaverit: si se in ecclesia, aut extra ecclesiam fabulis otiosis. (de quibus in die iudicii ratio reddenda est) occupaverit: si dum iuramus iuramus, & non hoc per aliquam necessitatem implere non poterimus, utiq; perjuramus, & cum omni facilitate, vel temeritate maledicimus, cum scriptum b sit. Neque maledicti regnum Dei possidebunt.]

1 ¶ Res contra] Sic ferè in glossa ordinaria ad vocem illam: reprehensibilem; & est epistola quadam verborum B. Hieronymi in epistola ad Oceanum, explanantis locum Apostoli ad Timotheum, & Titum.

2 ¶ Unde ibi] Id est, non apud B. Paulum, sed in glossa ordinaria, ad locum B. Pauli. Quoniam autem sententia est ex B. Augustino extracta 41. ad c. 3. Ioanni: cuius verba habentur & apud Bedam ad eundem B. Pauli locum, & infra dist. 81. c. Apostolus, primo.

3 ¶ Remordeat] Sequitur in vulgato: unde Hieronymus scribit in eadem epistola ad Titum: qua verba sunt inducta, quoniam in nullo manuscripto sunt inventa: habentur autem infra ead. ante cap. primum.

4 ¶ Unde Beda] In commentariis ipsius ad c. 6. epistolae Iacobi, ad illa verba: confitemini alterutrum, sic legitur: In hac autem sententia, illa debet esse discretio, ut quotidiana levique peccata alterutrum coequalibus confiteantur, eorumque quotidiana credamus oratione salvari: porro gravioris lepra immunditiam juxta legem sacerdoti pandamus, atque ad eius arbitrium, qualiter, & quanto tempore iusserit, purificare curemus.

5 ¶ Nullum peccatum] In glossa ordinaria in cap. 11. 1. Corinth. ad ea verba: reus erit corporis & sanguinis Domini, citatur haec sententia ex B. August. homilia 24. in Ioannem, in haec verba. Nullum peccatum veniale est, dum placeat, quantumcunque parvum: sicut mortale, si vere displicet, nullum iudicatur.

C. IV. ¶ Quae sunt venialia peccata, quae post hanc vitam purgantur.

Item Gregorius Dialog. lib. 4. c. 39.

¶ Valis hinc quisque egreditur, talis in iudicio presentatur: sed tamen de quibusdam levibus culpis esse ante iudicium purgatorio ignis credendus est, pro eo, quod veritas dicit. c [Quia si qui in Spiritum sanctum blasphemiam dixerit, neque in hoc saeculo remittetur ei, neque in futuro.] In qua sententia datur intelligi, quasdam culpas in hoc saeculo, quasdam vero in futuro posse laxari. Quod enim de uno negatur, consequens intellectus patet, quia de quibusdam conceditur. Sed tamen, ut praedixi, hoc de parvis, minimisque peccatis fieri posse credendum est, sicut est afflidus otiosus sermo, immoderatus risus, vel peccatum cura familiaris, quae vix sine culpa vel ab ipsis agitur, qui culpam qualiter declinare debeant, sciunt, aut in non gravibus rebus error

a Cibum non dederit, aut nimium orig. b 1. Cor. 6. c Matth. 12.

ignorantia

ignorantia, quæ cuncta etiam post mortem gravant, si adhuc in hac vita positus minime fuerint relaxata.

C. V. ¶ De eodem. PALEA.

[Item Augustinus in libro de vera & falsa penitentia, c. 18.]

¶ Vi a in aliud seculum dissiuit fructum conversionis, prius purgabitur igne purgationis. Hic autem ignis, etsi æternus non sit, miro tamen modo gravis est. Excellit enim omnem poenam, quam unquam aliquis passus est in hac vita, vel pati i potest.

¶ Vel pati potest? Hac verba non sunt in originali, neq. infra de pen. dist. 7. c. ult. §. si, ubi hoc idem recitatur. Alias autem ea tantum delicta significat, quorum est perpetua infamia.

C. VI. ¶ A die baptismi sine crimine debet inveniri, qui in Episcopatum est ordinandus.

Unde Hieronymus b scribit in eadem epistola ad Titum, cap. 1.

¶ Primam itaque sine crimine iubetur esse Episcopus, quod puto alio verbo ad Timotheum, irreprensibilem nominatum, non quod eo tantum tempore, quo ordinandus est, sine ullo sit crimine, & præteritis maculas nova conversatione diluerit: sed id quod ex eo tempore, quo in Christum renatus est, nulla peccati conscientia remordetur. Quomodo enim potest præses ecclesie auferre malum de medio ejus, qui in delicto simili corruerit? aut qua libertate corrigere peccantem potest, cum tacitus sibi ipse respondeat, eadem admisisse, quæ corripit.

Ecce, quæ ordinandus est in Episcopatum, non solum tempore sua ordinationis, sed etiam tempore post baptismum a crimine immunus esse debet.

DISTINCTIO XXVI.

¶ Equitur in utraq. epistola [unius e uxoris virum] post baptismum videlicet, non ante baptismum.

C. I. ¶ Post baptismum debet esse monogamus, qui in Episcopatum est ordinandus.

Unde Hieronymus i scribit ad Oceanum, epist. 13.

¶ Nius uxoris virum, id est, monogamus post baptismum. Si enim & ante conjugem habuit, quæ objeceat, non erimputatur, cui prorsus novo homini f nec stupra, nec alia, quæ ante fuerunt, jam obsunt.

¶ Hieronymus] Sententia quidem hujus, & sequentis capituli sunt Patrum, qui citantur, id est, Hieronymi, & Augustini: verba tamen ipsa patris videntur sumpta ex collectanis Bedæ, & ex glossa ordinaria, hujus quidem capituli in primam ad Timoth. c. 3. sequenti vero in epistolam ad Titum, cap. 1.

C. II. ¶ Qui ante baptismum habuerit uxorem, & post baptismum aliam, ordinandus non est.

Augustinus vero contra refutat, scribens g in epistola ad Titum.

¶ Cutius h intelligunt, qui nec eum, qui catechumenus, vel paganus habuit alteram, ordinandum censuerunt: quia de sacramento agitur, non de peccato. Nam in baptismo peccata omnia dimituntur: & qui dixit [Si i nuptias virgo, non peccat] satis declaravit nuptias non esse peccatum. Propter sanctitatem autem sacramenti, sicut foemina, si catechumena vitata est, non potest post baptismum inter Dei virgines conse-

a Infra de penit. dist. 7. cap. ult. §. fin. b In commentariis ad cap. 1. c. sit. orig. d 1. Cor. 5. e 1. Timoth. 3. & Tit. Bedæ, & Gl. ord. i. Tim. 3. ad hæc verba 1. f Gl. non habet. g In glossa ordinaria in cap. 1. epistola ad Titum: sumpta tamen sententia ex B. August. in lib. de bono conjugali. cap. 18. h 28. q. 3. c. acutus, l. eo p. 8. cap. 294. P. Ann. d. 6. 166. Anst. l. 9. c. 39. Polyc. d. tit. 31. i 1. Cor. 7.

crari: ita non absurde visum est bigamum non peccasse, sed normam sacramenti amisisse, non ad vitæ meritum, sed ad ordinationis ecclesiasticæ signaculum necessarium. Et sicut plures antiquorum patrum uxores, significaverunt futuras ex omnibus gentibus ecclesias, uni veto subditas, id est, Christo: ita nollet antistes, id est, Episcopus unius uxoris vir significat ex omnibus gentibus unitatem uni viro Christo subditam.

2. pars. ¶ Itaque sicut duobus dominis servire a sic ab uno Deo apostatate, & in alterius superstitionem ire, non licet.

¶ De peccato] Sequelatur, propter sanctitatem sacramenti, sicut si foemina, &c. Restitutus est totus hic locus ex glossa ordinaria. Nam apud B. Augustinum, & reliquos collectores copiosior etiam est.

C. III. ¶ Bigamus i probatur, qui ante baptismum habuerit uxorem, & post baptismum alteram.

Item Innocentius Russi, & Eusebio, & ceteris Episcopis Macedon. epist. 22. c. 2.

¶ Einde b ponitur, non dici oportere bigamum eum, qui catechumenus habuerit, atque amiserit uxorem, si post baptismum fuerit aliam fortitus, eamque primam videri, quæ novo homini copulata sit; quia illud conjugium per e baptismi sacramentum cum cæteris criminibus sit ablutum. d Quodcum de una utique dicitur, certe, si tres habuerit in vetere positus homine uxores, 2 erit ei, quæ post baptismum quarta est; sicut interpretantibus prima, & virginis æque nomen accipiet, quæ quarto ducta est loco. Quis (oro) istud non videat contra Apostoli esse præceptum, qui ait, unius uxoris virum oportere e fieri sacerdotem? Sed obijciatur, quod in baptismo totum, quidquid in vetere homine gestum est, sit solum. Dicite mihi (cum pace vestra loquor) crimina tantum dimituntur in baptismo, an & illa, quæ secundum Domini f præcepta, ac Dei instituta complentur? Vxorem ducere crimen est, an non est crimen? Si crimen est, ergo (præfata venia dixerim) erit auctor in culpa: qui, ut crimina committerentur, in g paradiso præcepit: 3 cum ipse eos benedixit. Si vero non est crimen, quia quod Deus instituit, h nefas sit crimen appellari, & Salomon i addidit, [Etenim a Deo preparatur viro uxor,] quomodo creditur inter crimina esse dimissum, quod auctore Deo legitur consummatum? Quid de talium filijs percensetur? Numquid non erunt admittendi in hereditatis consortio, & quia ex ea suscepti sunt quæ ante baptismum fuit uxor, eruntq; appellandi vel naturales, vel spurii: quia non est legitimum matrimonium, nisi illud (ut vobis videtur) quod post baptismum assumitur? Ipse Dominus, cum interrogaretur a ludæis si liceret dimittere uxorem, atque exponeret fieri non debere, addidit l. [Quod ergo Deus junxit, homo non separet.] At ne de his locutus esse credatur, qui 4 post baptismum fortuitur; meminerint hoc & a ludæis interrogatum, & ludæis esse responsum. ¶ Quæro, & sollicitus quæro, si una eademque sit uxor ejus, qui ante catechumenus, postea fit fidelis, filiosque ex ea, cum esset catechumenus, suscepit; ac postea alius, cum fidelis: utrum sint appellandi fratres, an non habeant postea defuncto patre, eriscunda hereditatis consortium, quibus filiorum nomen regeneratio spiritalis creditur abfuisse? Quod cum ita sentire, atque iudicare absurdum est, quæ (malum) ratio est, hoc defendi, & vacua magis opinione jactari, quam aliqua auctoritate roborari: cum

a Matth. 6. b Marc. 1. 4. c. 18. l. eo p. 1. cap. 292. & pag. 30. 309. Polyc. l. 6. tit. 4. c post. orig. d al. ablatum. e 1. Tim. 3. ad Tit. cap. 1. f legu. orig. g Gen. 1. h junxit. orig. i Prov. 19. 28. quasi. 1. Numquid. k al. consortium. l Matth. 19.

